

Mujeres, Dones, Emakumeak, Mulleres de Grecia y Roma

Gynaikes, Mulieres: Mujeres, Dones, Emakumeak, Mulleres de Grecia y Roma (FCT-21-16887)	
Grècia	Autoria: Maria Navarro López
Grècia hel·lenística	
Decret honorífic per a una sacerdotessa d'Atena Pòlias	
<p><i>IG II₃ 1 1026 = IG II₂ 776</i></p> <p>[-----] [-----, ἀγαθῆι τύχει, δεδόχθαι τῆ]ι β[ουλῆ]ι· [τοὺς προέδρους οἱ ἄν λάχωσιν] προεδρεύει[ιν] [εἰς τὴν ἐπιούσαν ἐκκλησίαν χρη]ματίσαι περ[ι] [τούτων, γνώμην δὲ ξυμβάλλεσθ]αι τῆς βουλῆς [εἰς τὸν δῆμον, ὅτι δοκεῖ τεῖ βο]υλεῖ τὰ μεν ἀγα-[θὰ δέχεσθαι, ἃ φησιν ἡ ἰέρεια γ]εγονέ[να]ι ἐν τοῖς [ἱεροῖς, οἷς ἔθυσεν ἐφ' ὑγίαια καὶ σ]ωτηρία τῆς βου- [λῆς καὶ τοῦ δήμου καὶ παιδῶ]ν καὶ γυναικῶν [καὶ τοῦ βασιλέως Δημητρίου κ]αὶ τῆς βασιλίσσης [Φθίας καὶ τῶν ἐγγόνων αὐτῶν]· ἐπειδὴ δὲ [ἡ] ἰέρει-α τῆς Πολιάδος ἐπεμελήθη κα]λῶς καὶ φιλοτίμ-[ως τῆς τε κοσμήσεως τῆς τρ]απέζης κατὰ τὰ [πάτρια καὶ τῶν ἄλλων, ὧν προσ]έτ[ε]τ[α]ττον {²⁶προσέταττον}²⁶ οἱ τ[ε] [νόμοι καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμ]ου, διατελε[ῖ] [δὲ ἐν παντὶ] καιρῶι φιλο[τιμουμέ]νη περὶ [τ]-[ῆν θεῖόν, καὶ ἐπ' Ἀ]λκι<β>ιάδου ἄ[ρχοντος] ἀνέθη- [κεν] ἐκ τῶν ιδί[ω]ν Θήραιον κα[ὶ — c.8 —]ΣΤ[...] [...]ον καὶ τρίχαπτα· ἐμέρισεν [δὲ καὶ τοῖς Πραξί]- [ερ]γίδαις εἰς τ[ῆ]ν θυσίαν τὴν π[άτριον ἐκ τῶν] [ἰ]δίων ἑκατὸν [δρ]αχμάς· ὅπως ἄ[ν οὖν καὶ ὁ δῆμος] φαίνηται τιμ[ῶν] τοὺς περὶ πλε[ίστου ποιουμένο]-υς τὴν εἰς το[ῦς] θεοὺς εὐσέβ[ειαν, ἐπαινέσαι] τὴν ἰέρειαν [τῆς] Ἀθηνᾶς τῆς [Πολιάδος — c.7 —]-τὴν Πολυε[ύκτου] Βατήθεν θ[υγατέρα καὶ στε]-φανῶσαι θα[λλοῦ] στεφάνω[ι εὐσεβείας ἔνεκα] τῆς εἰς τὴν [θεόν· ἐ]παινέ[σαι δὲ καὶ τὸν ἄνδρα αὐτ]-ῆς Ἀρχέστρα[τον Ε]ύθυκρ[άτους Ἀμφιτροπῆθεν] καὶ στεφανῶ[σαι α]ν[τὸν] θαλλοῦ στεφάνω[ι] εὐσεβείας ἔ[νεκα τ]ῆ[ς] εἰς τὴν θεὸν καὶ φιλοτι]- μίας τῆς εἰς τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον· ἀναγρά- ψαι δὲ τόδε [τὸ ψήφισμα τὸν γραμματέα τὸν κα]- τα πρυ[τανείαν ἐν στήλει λιθίνει καὶ στήσαι ἐν] [ἄκροπόλει· -----] [-----]</p>	<p>[— a la bona fortuna, el Consell ha decidit que els presidents que surtin per sorteig] presideixin [la següent assemblea per deliberar sobre aquests] assumptes, [que la proposta] del Consell [sigui discutida de cara a l'assemblea, segons la qual el consell ha decidit d'acceptar] allò [que la sacerdotessa diu que va ocórrer] en els [sacrificis que ella va dur a terme en honor de la salut i] la salvació del Consell [i del poble, així com dels nens] i les dones [i el rei Demetri] i la reina [Ftias, i de llur descendència.] Atès que la sacerdotessa [de Pòlias tingué cura correc]tament i honorable [de l'ordenació de la ta]ula segons la [tradició i de les altres coses, les quals es]tablien les [lleis i els decrets del po]ble; i que es mostra [sempre, a cada oportunitat,] honorable entorn [de la dees]sa i que, durant l'arcontat d'Alcibiàdes, va consagrar, a despesa seva, un <i>theraion</i>, i ... i un mantell de seda. També va participar del sacrifici ancestral [dels Praxier]gides amb (una donació) de cent dracmes a despesa seva. Precisament com [el poble] es manifesta tot honorant aquells que [exerceixin amb una ma]jor pietat respecte dels déus, [que l]loï públicament] la sacerdotessa d'Atena [Pòlias —]te, filla de Polie[uctes] de Bate i la coroní amb una corona de branques (d'olivera), [per la seva pietat] envers la [deessa.] Que es l]loï públicament també el seu marit, Arquèstrat, fill d'Eutíc[at, del dem d'Amfitrope] i que el coroní [amb una corona de branques (d'olivera) per] la seva pietat [envers la deessa i pel seu desig d'ho]nor envers el [Consell i el poble. Que el secre]ltari de la pri[tania que hi hagi inscrigui aquest decret en una estela de pedra i que es col·loqui a l'Acropolis —]</p>
<p>Aquest decret és molt interessant des de la perspectiva de gènere perquè ens permet deduir certa equiparació entre homes i dones en allò relatiu a llurs funcions sacerdotals i reconeixement públic. La ciutat honora aquesta sacerdotessa pels seus serveis a favor de “la salut i salvació del Consell i el poble”, duts a terme per mitjà de diverses cerimònies i ofrenes i, el que és més sorprenent, amb una donació de cent dracmes, a despesa seva, per a una cerimònia dels Praxiergides.</p>	

Mujeres, Dones, Emakumeak, Mulleres de Grecia y Roma

Aquest reconeixement és expressat amb els mateixos termes formularis que s'usen en referència als magistrats que compareixen davant l'assemblea per exposar les seves aportacions i donar un informe de la seva activitat com a sacerdots. En aquest sentit, les parts perdudes de la inscripció haguessin donat informació rellevant, ja que les dones no podien comparèixer davant de l'assemblea si no anaven acompanyades del seu *kyrios*, i en alguna d'aquestes línies s'hi devia fer referència. L'obligatorietat de la presència del *kyrios* es fa palesa en aquesta inscripció per la menció, també honorífica, que es fa d'Arquèstrat, l'espòs de la sacerdotessa. Sabem que pertanyia a una família rica i és possible que això influís en la donació de cent dracmes esmentada.

Tal com exposa Stephen Lambert, aquesta inscripció és testimoni de certes diferències que la societat adjudicava a les dones. La sacerdotessa és honorada per la seva pietat envers els déus (l. 22, τὴν εἰς το[ύς] θεοὺς εὐσέβ[ειαν]), tal com és habitual. No obstant això, apareix també un altre terme, la φιλοτιμία (l. 11-2 φιλοτιμ[ίως] i l. 15-6 καιρῶι φιλο[τιμουμέ]νη περὶ [τ]-[ὴν θε]όν). El “desig d'honor”, a diferència de l'εὐσέβεια, es refereix a l'esfera humana, habitualment a un home respecte del Consell i del poble (com apareix a l. 29-30 φιλοτι-μίας τῆς εἰς τὴν βουλήν καὶ τὸν δῆμον, en referència a Arquèstrat). És un terme referit a la participació política del ciutadà, i per aquest motiu no s'atribueix mai a una dona. El fet que apareguin aquests derivats del terme relacionats amb la nostra sacerdotessa — malgrat que amb un canvi d'objecte, “a la deessa” en un, i a “les coses establertes per la llei”, a l'altre — demostra un limitat accés a l'esfera política de la ciutat, atès que només li és atribuït aquest “desig d'honor” en aparèixer al costat del seu *kyrios* i que aquest és diferent del d'un home, perquè en el seu cas no es refereix als òrgans administratius de la ciutat.

La sacerdotessa a qui es refereix aquesta inscripció, la filla de Polieuctos del dem de Bate i esposa d'Arquèstrat, fill d'Eutícrates d'Amfitrope, era sacerdotessa d'Atena l'any de l'arcontat d'Alcibiades, el 237/6 aC. L'únic testimoni que tenim d'ella és aquesta inscripció – un decret honorífic – parcialment mutilada que, malauradament, no conserva el seu nom.

Bibliografia

Davies, John Kenyon (1971). *Athenian propertied families, 600-300 BC*. Oxford: Oxford University Press.

Geogourdi, Stella (2005). “*Athanatous therapeuein*: Réflexions sur des femmes au service des dieux” in Dasen, Véronique, et Piérart, Marcel (eds.), *Ἰδιὰ καὶ δημοσίᾳ. Les cadres «privés» et «publics» de la religion grecque antique*. Liège: Presses universitaires de Liège. DOI: <https://doi.org/10.4000/books.pulg.1541>

Lambert, Stephen (2011). “The Social Construction of Priests and Priestesses in Athenian Honorific Decrees from the fourth century BC to the Augustan period”, Marietta Horster & Anja Klöckner (eds.), *Civic Priests. Cult Personnel in Athens from the Hellenistic Period to Late Antiquity*, Berlin: de Gruyter, pp. 67-134.